

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

No7
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 698 sahifa,
1-iyul, 2025-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Umarova H. O'. – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti rektori

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik

Shoumarov G.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik

Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor

Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor

Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor

Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor

Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor

Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)

Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)

Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)

Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)

Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)

Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)

Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent

Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor

Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor

Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor

G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)

Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti

Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor

Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)

Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)

Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent

Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori

Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari

Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Umarova H. O'. – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Rector of the Nizami National Pedagogical University of Uzbekistan

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Konvergent tahririyat mas'uliyati: Yangi O'zbekistonni barpo etish jarayonini yoritish tendensiyalari	16
Doniyorov Salim Musurmonovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy bilimlarini shakllantirish.....	23
Nazarov Odil Omanqulovich	
"Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"da ijtimoiy-pedagogik hamkorlikning o'rni	27
Abirova Umida Nazarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda uchraydigan nutq nuqsonlarini oldini olish va uning ahamiyati	30
Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li	
Pedagogik jarayonda axloqiy qarashlarni shakllantirish usul va vositalari	34
Xudoykulova Shaxlo Mamaniyozovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining ijodkorligini rivojlantirishda ta'limiy o'yinlarning ahamiyati	38
Salimova Dilmira Farxodovna	
Aholining iqtisodiy axborot savodxonligini oshirishdagi muammo va kamchiliklar	41
Rajabov Asliddin Xolmirzayevich	
Favqulodda vaziyatlar yo'nalishi ta'limida muloqotning ahamiyati.....	44
Boltayev Baxtiyor Yunusovich	
Biologiya ta'limi va raqamli texnologiyalar	48
E. Po'latova	
Boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhi bolalarini kasbga yo'naltirishda stem yondashuvining ahamiyati ...	51
Egamova Ravshanoy Surobjonovna	
O'zbekiston TIMSS natijalarini qanday yaxshilashi mumkin?	
Innovatsion ta'lim yondashuvlari va samarali strategiyalar.....	55
G'ayniddinov Shayxislom Tolibjon o'g'li	
Nutq kamchiliklarini bartaraf etishda mutaxassislar hamkorligi	60
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Developing Student's Critical Skills Through Technology-Enhanced English Lessons	63
Mavlonova Dildora Shuxrat qizi	
Bahrom Ro'zimuhammad she'rlarini o'qitishda integratsiya usulidan foydalanish	67
Nomozova Dilobar Suyun qizi	
Aksiologik yondashuvlar asosida bo'lajak pedagoglarda altruizm ko'nikmalarini shakllantirish: bosqichlar va tamoyillar	72
Norboyeva Moxigul Shavkat qizi	
3D Modeling of Virtual Chemical Laboratories	75
Qayumov Jamshid Ma'rufjon o'g'li	
Fostering Metacognitive Skills in Efl Learners Through Ai-Supported Instruction: a Review of Recent Literature	80
Ruzieva Maftuna	
Onlayn va gibril ta'lim sharoitida mashinasozlik texnologiyasi faniga qiziqishni oshirishning nazariy asoslari.....	85
Sarimsakova Soxibaxon Raxmonjanovna	
Loyihalashtirilgan integral darslar samaradorligi (9-sinflar uchun "Metallar va ularning umumiy xususiyatlari" mavzusida)	88
Sharipova Hakima Shavkatovna	
Metacognition and Self-Regulated Learning	92
Turayeva Nazira Ibragimovna	
Методические возможности совершенствования обучения научной письменной речи на основе коммуникативно-деятельностного подхода	95
Меденцева Наталья Петровна	
Transformatsion jarayonlarda tibbiyot oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirish strategiyalari	100
Jonibekov Jasur Jonibekovich	

O'zbek milliy musiqasi: boy madaniyat va san'atning ajralmas qismi.....	105
Rustamova Maxsuma Farxodbek qizi	
Sharq va G'arbda tibbiyot fanlarining yaratilishi tarixi.....	108
Bakayev Najmiddin	
Didaktik o'yinlar bola faoliyatining asosiy vositasi sifatida.....	112
Egamova Madina Qobil qizi	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalarining konvergent-kreativ tafakkurini takomillashtirishning didaktik asoslari.....	116
Egamova Shukriya Amanovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida universal ta'lim faoliyatlari orqali tarbiyaviy maqsadlarga erishish imkoniyatlari	119
G'aybullayeva Nafisaxon Nosirjon qizi	
Matematika o'qitishning klassik metodlaridan zamonaviy usullarga o'tish	124
G'ofurov Jamoliddin Xusniddinovich	
Jahon miqyosida maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	128
Hoshimova Dilnoza Boymirzoyevna, Mahmudova Zulfiya Homidovna	
Bo'lajak o'qituvchilarning prognostik kompetensiyasini rivojlantirish tamoyillari.....	131
Ikromova Munisa Sheraliyevna	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy tayyorgarligini grafik ma'lumotlar asosida oshirishning didaktik asoslari	134
Jumanazarova Zuhra Qosimjonovna	
Sport va jismoniy tarbiya pedagogikasida innovatsion metodlar	138
Jumanova Iroda Shokirjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	141
Jumayeva Sarvinov Ilhombekovna	
Talabalarda nutqiy tarkibiy tuzilmalarni shakllantirish texnologiyasi	145
Kiyamova Maxbuba Sultanovna	
Innovatsion yondoshuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining fikrlash qobiliyatini rivojlantirishning amaliy jihatlarini	148
Mamadiyev Jamol	
Ingliz tili matnlarini o'rganishda 6-sinf o'quvchilarining grammatik kompetensiyasini oshirish va tatbiq qilishning samarali usullari.....	152
Sharipova Firuza Mehriddinovna	
Kar va zaif eshituvchi yuqori sinf o'quvchilarining axborot kompetensiyasini rivojlantirish modeli	155
Tursunov Hojiakbar Hamidullo o'g'li	
Maktabgacha ta'limda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim – pedagogik muammo sifatida.....	159
Xallovkova Maksudaxon Ergashevna	
Altruistik xulq-atvorning shaxsiy va ijtimoiy determinantlari.....	162
Xatamova Ferangiz Ibodulloevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-pedagogik mahoratini teatr pedagogikasi vositalari orqali rivojlantirishning xorijiy va milliy tajribasi	166
Xudoyberganova Matluba Qulsoxatovna	
Refleksiv yondashuvning ta'lim jarayonidagi o'rni va afzalliklari.....	170
Yodgorova Gulrux Farhodovna	
Совершенство методики формирования компетентности будущих студентов-искусствоведов в условиях цифрового образования.....	174
Юлдашев Эргаш Сабинович	
O'z-o'zini rivojlantirish tushunchasi va uning pedagogik mohiyati.....	177
Kudenov Temurbek Maxsetbaevich	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida hikoya janrini o'qitishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish dolzarb muammo sifatida	180
Ergasheva Shoxida Nurmuxammadovna	
Ingliz tili darslarini interaktiv tashkil etishda raqamli ta'lim vositalarining o'rni va metodik yondashuvlar	185
Raxmatullayeva Barno Baxtiyor qizi	
The Effectiveness of Using Podcasts to Enhance Listening Comprehension and Vocabulary Acquisition in Secondary School English Classes	189
Meliboyev Zuxriddin Isroil ugli	

O'zbekiston tarixi darslarida pedagogik improvizatsiyani texnologiyalashtirish va raqamlashtirish imkoniyatlari	192
Ergasheva Muhayyoxon G'anijonovna	
Tasviriy faoliyat vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning samaradorligi.....	196
Arslanova Umidaxon Komiljon qizi	
Baxtli pedagoglar sirlari yoki kasbdagi subyektiv farovonlik	201
Adilova Zulfiya Djavdatovna	
Ayollarning siyosiy faolligini oshirishda gender kvotalarining o'rni	204
Abdukaxorova O'g'iloy Isroiljon qizi	
The Content of Developing Students' Communicative Culture Through a Bilingual Approach	207
Abdukhaliyeva Feruzakhon Ulugbek kizi	
Maktabgacha yoshdagi nutqida kamchiligi bo'lgan bolalar so'zlashuv nutqini shakllantirishda o'yin texnologiyalaridan foydalanish ahamiyati.....	210
Abdullayeva Ugiloy Djurayevna	
Chet tili intellektual va kasbiy rivojlanish kaliti	214
Aripova Sayida Abdulatovna	
Raqamli etiket: zamonaviy ta'limda yangi madaniyat talabi	217
Rasuljon Atamuratov	
Raqamli xiyonat: zamonaviy munosabatlar va sodiqlik inqirozi.....	221
Azizova Shodiya Utkur qizi	
Badiiy tarjimada leksik birliklarning lingvomadaniy aspektlari	224
Mardiyeva Maxbuba Shavkatovna	
O'quvchilarda funksional savodxonlikni rivojlantirishga yo'naltirilgan dasturiy platformani pedagogik loyihalash.....	228
Obloqulov Sulaymon Maxmayusuf o'g'li	
Kurashchilar orasida jarohatlarning oldini olish: reabilitatsiya va profilaktik uslublar	232
Ochilova Sarvinoz Salim qizi	
Xalq og'zaki ijodi vositasida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishga tayyorlashning pedagogik-psixologik jihatlari	236
Oxunova Nozimaxon Mirzag'ulom qizi	
Loyiha asosidagi o'qitish orqali yoshlarda liderlik qobiliyatini rivojlantirish usullari.....	239
Risvayeva Charos Zaydilla qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'yinlar vositasida o'rgatishga qaratilgan mashq va topshiriqlarning samaradorligi.....	242
Toshniyozova Dildora, Meliyeva Nargizaxon	
Bo'lajak o'qituvchilarni tarixiy va ma'naviy ideallarga aksiologik munosabatini rivojlantirish modeli	245
Tursunova Dilnoza Adhamjon qizi	
Shaxs rivojlanishida pedagogika va psixologiyaning o'rni	248
Umirova Guldon Jamoliddin qizi	
Toshkent shahri havosi ifloslanishining sabablari va oldini olish choralari	251
Ungalov Akmal Navruzovich	
Sun'iy intellekt asosida tuzilgan interaktiv platformalar va ulardan foydalanuvchi tajribasi	254
Xabirova Zulfiya Anvarbekovna	
Talabalar ijtimoiy faollik indeksini rivojlantirishda tyutorlik faoliyatining o'rni va ahamiyati	257
Xamrakulov Jasurbek Muxammadjon o'g'li	
Hozirgi davr pedagogikasida sharqona ta'limning ahamiyati.....	260
Yuldasheva Mastura Islamovna	
Пословицы и поговорки как отражение картины мира	263
Алламбергенова Шахноза Садатдиновна	
Raqamlashtirish sharoitida talabalarning mustaqil ta'lim olish kompetensiyasini rivojlantirishda mustaqil ta'limning o'rni	268
Abdumannopov Muhammadsahib Muhammadyusuf o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy-kreativ kompetensiyalarini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlar.....	272
Khadicha Mukhamadiyeva Karomatovna	

Zamonaviy didaktik yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning analitik va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish.....	277
Mo'minova Gulhayo Turg'unboy qizi	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarni tyutorlik faoliyatiga tayyorlashning pedagogik shart-sharoitlari	280
O'rinova Nilufar Muhammadovna	
Aholi o'rtasida yoshlarning pedagogik intervensiyalar orqali ilmiy faolligini oshirish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish metodikasi.....	286
Raximov Xasanboy Kamoliddin o'g'li	
Buyuk ipak yo'li – yangi geosiyosiy va iqtisodiy aloqalarning tarixiy asosi sifatida	290
Tugalova Madina Erkin qizi	
Ilk maktabgacha yoshdagi bolalarda sensor tarbiya.....	293
Umarova Muyassarxon A'zamjonovna	
Rus tilida o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari	297
Xanova Dilrabo	
Didactic Possibilities of Teaching English in Primary Schools Based on 3D Interactive Technologies	303
Kholiqova Lutfiya Umurzoqovna	
Raqamli dasturiy vositalari asosida organik kimyo fanini o'qitish jarayonlarini loyihalashtirish modeli	306
Ametova Guljamilya Elbrusovna	
Talabalarda informatsion-analitik kompetentlikni rivojlantirishning amaliy asoslarini takomillashtirish	310
Baydjanov Bekzod Xaitboyevich	
Aksiologik yondashuv asosida o'quv mashg'ulotlarini tashkil etishning til o'rganish jarayonidagi ahamiyati.....	314
Choriyeva Feruza Amrullayevna	
Ibrayim Yusupovning "Saksovu" she'rini o'qitish metodikasi	317
Darmonov Allayar Abdilxaq uli	
Innovatsion ta'lim sharoitida talabalarning madaniyatlararo kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi....	320
Ergasheva Anbar Shaymardan qizi	
Oiladagi zo'ravonlik: sabablari, oqibatlari va psixologik yondashuvlar	324
Jo'rayeva Kaniza Akbarali qizi	
Darsda talabalar nutqiy qobiliyatini shakllantirish masalalari.....	329
Kamoliddinova Maftuna Xusniddin qizi	
Nodavlat ta'lim tashkilotlari o'quvchilarida kreativlikni shakllantirishni boshqarish	334
Nasriddinov Xasan Baxtiyor o'g'li	
Nutq nuqsoniga ega bolalarni maktabga tayyorlashda psixologik aspektlar va pedagogik yondashuvlar ...	339
Normatova Maftuna Kengash qizi, Kamolova Gulshoda Jobir qizi	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash diagnostikasining psixologik va pedagogik manbalardagi talqini	346
Saotmuratova Zebo Yuldash qizi	
OTM talabalarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirishning tashkiliy va pedagogik shart-sharoitlari.....	350
Tokumbetova Mexribonu Shavkat qizi	
Ma'naviy yetuklik sari: jadid adabiyotining o'rni.....	356
Abdullayev Ro'zimuxammad Akramjon o'g'li	
Nemis tilida derivatsion leksik birliklarning o'qitishning lingvodidaktik asoslari	361
Abduraxmanov Sirojiddin Muminkulovich	
Bo'lajak o'qituvchilarda baholash madaniyatini shakllantirish: adolatli, obyektiv va motivatsiyalovchi baholashga tayyorlash	365
Boymirzayev Farxodjon Raxmatjon o'g'li	
Maktab ta'limida ko'paytirishning qulay usullari.....	371
Ergasheva Shahlo Shoabdullo qizi	
Sensor integratsiya buzilishlari bolaning nutq, harakat va hissiy rivojlanishiga ta'siri	375
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Inson jamiyatdagi ish faoliyatida va psixologiyasida sportning o'rni.....	378
Isoqov Nuriddin Halim o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini integrativ o'qitishga metodik tayyorgarligini takomillashtirish	382
Jo'rayeva Nargiza Jamolidinovna	
Обучение дошкольников иностранному языку в различных видах неречевой деятельности	386
Марасулова Доно Нигматуллаевна	

Til o'rgatishda matnning didaktik va kommunikativ ahamiyati	389
Ungarbayeva Ayman Davletbayevna	
Munavvarqori Abdurashidxonov – jadidchilik harakatining ma'rifatparvar yo'lboshchisi	393
Xasanboyeva Ruxshona Nurmatjon qizi	
Dars jarayonida o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini shakllantirish	396
Yulchiyeva Shoxsanam	
Особенности использования современных педагогических технологий в преподавании естественных наук в общеобразовательной школе	399
Мажидова Мадина Фархадовна, Мажидов Шерзод Фархадович	
Повышение информационной грамотности и формирование информационной культуры студентов в среде дистанционного обучения.....	403
Р. К. Аuezova	
Воздействие медиа в контексте социального формирования личности.....	407
Хайдарова Гулинур Нурбек кизи	
Теоретические основы развития интеллектуальных способностей студентов	411
Чинкулова Гулмехра Бахроновна	
O'qituvchining o'z darsini tahlil qilishi: tajriba va amaliyot	417
Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li	
Innovatsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini rivojlantirishda ma'naviy-axloqiy tadbirlarning o'rni	423
G'aybullayeva Sabohat Ulug'bek qizi, Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining adabiy kompetensiyalarini rivojlantirishda matn ustida ishlashning ahamiyati.....	426
Islomova Xafiza Azamatovna	
O'quvchilarda estetik qobiliyatlarni shakllantirishda xalq og'zaki ijodining tarbiyaviy-metodik salohiyati	430
Kaxarova Gulnora Sa'dullayevna	
Boshqaruv kompetentligi tushunchasining pedagogik psixologik va menejment sohalaridagi ilmiy asoslari va evolyutsiyasi.....	434
Mamatqulova Kimyoxon Abdujalilovna	
Muhandislik ta'limida zamonaviy kompyuter grafikasi vositalari yordamida talabalarning konstruktorlik faoliyatini rivojlantirish.....	438
Muxitdinov Abdurahob Abduvalievich	
Turizm sohasiga oid terminlarni o'qitishda axborot texnologiyasi orqali takomillashtirish	442
Nishanova Hafiza Vafogulovna	
Ilmiy maqola yozish kompetensiyasini rivojlantirishda statistik metodlarni integratsiyalashning ta'limiy samaradorligi	446
Rahimova Indira Quddrat qizi	
Sotsiologiyavistikaning asosiy tushunchalari va konsepsiyalari	451
Rustamova Mohimbonu Maxammadjon qizi	
Pedagogik mahoratni baholashda O'zbekiston va Kanada tajribasining qiyosiy tahlili	455
Tursinova Zoxida Sharabidinovna	
Basketbolning insonning jismoniy va kognitiv rivojlanishiga ta'siri: ilmiy tahlil.....	463
Umarjanov Alimardon Alisher o'g'li	
Talaba qizlar psixik salomatligi xususiyati deviant xulq-atvorni keltirib chiqaruvchi omil sifatida.....	466
Xasanova Mashxura Abduvalievna	
Ta'lim jarayonida o'yinlardan samarali foydalanish texnologiyasi.....	471
Ortiqova Yulduz Akram qizi	
Innovatsion ta'lim muhitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-pedagogik mahoratini teatr pedagogikasi vositalari orqali rivojlantirish	475
Xudoyberganova Matluba Qulsoxatovna	
Talaba-qizlarda ongli vatanparvarlikni aniqlashda L. Starkining tanqidiy fikrlashni baholaydigan modifikatsiya qilingan testidan foydalanish metodikasi	479
Egamberdiyeva Nodira Melibayevna, Xaydarova Ra'no Anvarovna	
Akademik litseylarda fizikani o'qitish jarayoniga "Case-Study" metodini integratsiyalash	484
Batirov Behzod Baratovich	
Nasriy asarlarni o'rgatish samaradorligini oshirish	489
Maftunaxon Akbarova	

Autik spektr buzilishi bo'lgan bolalarda sun'iy intellekt yordamida shaxsiylashtirilgan o'qitish	493
Norboyeva Zamira Ravshanbekovna	
Milliy libos dizaynida an'anaviy va zamonaviy elementlar uyg'unligi	496
Xo'jamurodova Sevinch Abdilmajidovna	
Роль дидактических игр в развитии пространственного воображения учащихся	499
Валиев А. Н., Иброхимова Д. Н.	
Технология проблемного обучения как средство формирования критического мышления при обучении русскому языку	505
Собирова Гулибарно Зайнитдин кизи	
Bo'lajak o'qituvchilarning amaliyot jarayonida raqamli pedagogik resurslardan foydalanish samaradorligi	510
Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li, To'xtayeva Robiya Ravshanbek qizi	
Changes in Milk Production and Quality Indicators of Milk Flow (Goats) in Accordance With their Origin and Feeding	515
Abdurasulova Kamola G'afurovna, Pardayeva Muborak, Tursunqulova Diyora, Fayziyeva Vazira	
Maktab o'quvchilarining tarixiy jarayonlarni idrok etishida badiiy adabiyotlarning o'rni	519
Akbutayeva Nafisa Bozarovna	
Talabalarda ijodiy kompetensiyaning pedagogik-psixologik jihatlari	525
Berdiyeva Nilufar Berdiyev qizi	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy faoliyatga tayyorlash muhim pedagogik muammo sifatida	529
Ibragimov Abdulla Abdurayimovich	
Nutqiy rivojlanishi sust bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalarda ko'rgazmali-obrazli tafakkur xususiyatlari	536
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Biologiyaning "Ekosistema" bobini muammoli o'qitish metodikasini takomillashtirishga doir materiallarni tanlash tamoyillari	540
Jumanov Muratbay Arepbayevich, Ravshanova Umida Baxriddinovna	
Sharq mutafakkirlarining ma'naviy merosidan maktabgacha yoshdagi bolalarda axloqiy sifatlarni shakllantirishda foydalanish	544
A. Abdumannatov, Kattayeva Xumora Mamadiyor qizi	
Yoshlar ma'naviyatining shakllanishida milliy an'analar va qadriyatlar	548
Kulmatov Primkul Melikuziyevich	
Ingliz tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv va ertaklardan foydalanish	552
Madina Tashpulatova	
Globalashuv davrida jahon geografiyasida siyosiy jarayonlar	555
Mamatkulova Mayaguzal Yalkapberdiyevna	
Ixtisoslashgan maktablarda ona tili va adabiyot darslarida kommunikativ mashqlardan foydalanish metodikasi	559
Mavlanova Saidaxon Umarovna	
How Bilingualism Enhances Human Personality	564
Musulmonova Shokhruxa Mukhtorjon kizi	
Axborot texnologiyalar asrida pedagoglarning tarmoq uyushmalari: norasmiy ta'lim platformasi uzluksiz kasbiy rivojlanish vositasi sifatida	568
Pulatova E'tibor Obidovna	
Oliy ta'lim muassasalarida talabalarga ma'naviy qadriyat sifatida insonparvarlik tuyg'ularini singdirish prinsiplari	572
Xakimova Marxabo O'raqovna	
Harbiy vatanparvarlik tushunchasi va uning nazariy asoslari	576
Xudoyqulov Alimjon Obloqulovich	
Bo'lajak pedagoglarni kompetensiyaviy yondashuv asosida sinf rahbari faoliyatiga tayyorlashning texnologiyasi	579
Xusenova Sadaqat Botirovna	
Dars jarayonida o'quvchilarning diqqat etishmovchiligini oldini olish	585
Yulchiyeva Shoxsanam	
Факторы, влияющие на развитие духовно-эмоционального интеллекта: методы и приёмы его развития на уроках литературы	589
Наврузова Е. П.	
Об особенностях применения энергетических терминов на уроках русского языка	592
Халикова Мухтарам Набиевна	

Klaks-pedagogikasi: G'arbiy Yevropadan O'zbekiston ta'lim amaliyotiga integratsiya imkoniyatlari	595
<i>Adilova Noila Baxridin qizi</i>	
New Modern Technologies in Teaching the Science of Ontogenesis Psychology.....	600
<i>Ahmadjonova Nargizaxon Adiljanovna, Turg'unova Sarvinoz</i>	
Psycholinguistic Characteristics of Prospective Teachers and Their Impact on Communicative Competence	604
<i>Babayeva Shahnoza Oybek qizi</i>	
Developing Intellectual Skills in Preschool Preparatory Groups.....	607
<i>Ergalieva Janar Aytkalievna</i>	
Arxitektura ta'limida virtual va kengaytirilgan reallik ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	610
<i>Foziljonova Mohichexaxon Rahimjon qizi</i>	
Multimediali o'rgatuvchi majmua hayot faoliyati xavfzislgi va mehnat muhofazasi fanini o'qitishning elektron vositasi sifatida	614
<i>Hamidov Odil Abdurasulovich</i>	
Tizimli yondashuv asosida o'quvchilarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	618
<i>Hasanova Gulbahor Davlatmamatovna</i>	
The Role of Art in Developing Creativity in Preschool Children.....	623
<i>Ibragimova Lizakhan Avezovna, Jakhmetova Aynura Azamatovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy fikrlashni shakllantirishda hikoya janrining o'rni.....	625
<i>Isroilova Bibioysha Ikromjon qizi</i>	
Pedagogik tolerantlik zamonaviy oliy ta'lim muasssasalari magistratura talabalarining professional sifati sifatida	632
<i>Narzullayev Doniyor Shuxrat o'g'li</i>	
Case Study metodini biologiya ta'limiga integratsiya qilish orqali o'quvchilarning tabiiy-ilmiy kompetensiyalarini shakllantirish	639
<i>Raupova Mehrinigor Haydarovna</i>	
Rinolaliya nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalar tasavvur xususiyatlari	644
<i>Ruziyeva Guzal Shuxrat qizi</i>	
Talabalarda statistik va ehtimollik tafakkurini shakllantirishda 5E modelining o'rni	647
<i>Saliyeva Sevara Ma'mirbek qizi, Botirova Mavluda To'xtasin qizi</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonini tashkil etish jarayoni va samaradorligi	651
<i>To'xtamatova Maftuna Ismonjonovna</i>	
STEAM ta'lim texnologiyasining optika bo'limini o'qitishdagi samaradorligi.....	655
<i>Turdaliyev Ulug'bek Valijon o'g'li</i>	
Umumta'lim maktablarida chet tili o'qitishda raqamli platformalarni integratsiya qilishning texnologiyasi va samaradorlik modeli	658
<i>Tursunboyeva Mavjudaxon Shukurillo qizi</i>	
Autistik spektri buzilishi bo'lgan bolalarda sensor-motor korreksiya asosida psixomotor rivojlanishni qo'llab-quvvatlash tizimi	664
<i>Usmanova Nilufar Ilhom qizi</i>	
Prostata bezining xavfsiz giperplaziyasi profilaktikasini augmented reality texnologiyasi asosida o'qitishni takomillashtirish	670
<i>Xo'jamberdiyev O'tkirbek Egamberdi o'g'li</i>	
Ecological Education in General Education Schools.....	675
<i>Xojanov Baxadir Keunimjaevich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida talabalarning volontyorlik faoliyatini tashkil etishning nazariy jihatleri	678
<i>Xushnazarova Ma'mura Nodirovna</i>	
Xalq qo'shiqlari orqali 6–7-sinf o'quvchilarida adabiy- nutqiy kompetensiyalarni rivojlantirish	681
<i>Yuldasheva Noila Ravshan qizi</i>	
Креативное мышление: на пути к совершенствованию	685
<i>Абдулбориева Мехруза Анвар қизи</i>	
Зарубежный опыт в профессиональном образовании: тенденции и перспективы.....	689
<i>Азизова Асаль Руслановна</i>	
Muloqot turlari klassifikatsiyasi xususida shaxslararo muloqot madaniyati	693
<i>Urakov Sherzod Raxmonovich, Usarov Orifjon Olimovich</i>	

PROSTATA BEZINING XAVFSIZ GIPERPLAZIYASI PROFILAKTIKASINI AUGMENTED REALITY TEKNOLOGIYASI ASOSIDA O'QITISHNI TAKOMILLASHTIRISH

Xo'jamberdiyev O'tkirbek Egamberdi o'g'li

Annotatsiya: Ushbu maqolada prostata bezining xavfsiz giperplaziyasi (PBXG) profilaktikasini tibbiyot talabalari uchun innovatsion AR (Augmented Reality) texnologiyasi yordamida o'qitish bo'yicha yondashuv ilmiy jihatdan tahlil qilingan. "Holo-prostata" modellaridan foydalanilgan holda 3D vizual materiallar, klinik holatlar va diagnostika jarayonlari interfaol tarzda o'rgatiladi. AR vositalari yordamida test natijalari va diagnostika aniqligining an'anaviy usullarga nisbatan yuqoriligi ($p < 0.01$), siydik chiqarish vaqti 15–20 % ga yaxshilanganligi statistik jihatdan tasdiqlangan. Talaba va tibbiyot xodimlarining fikr-mulohazalari metodikaning amaliy samaradorligini ochib berib, o'quv motivatsiyasini oshirganligini ko'rsatadi. Shuningdek, muallif AR texnologiyalarining didaktik asoslari, texnik infratuzilmasi va ta'lim samaradorligiga ta'siri asosida foydali tavsiyalarni ilgari suradi.

Kalit so'zlar: prostata bezining xavfsiz giperplaziyasi, augmented reality, holo-prostata modeli, interaktiv 3D vizualizatsiya, tibbiy ta'lim, diagnostika aniqligi, ta'lim samaradorligi.

Abstract: This article presents a scientific analysis of the approach to teaching medical students the prevention of benign prostatic hyperplasia (BPH) using innovative augmented reality (AR) technologies. Through the use of "holo-prostate" models, interactive 3D visual materials, clinical cases, and diagnostic processes are taught effectively. The application of AR tools has demonstrated statistically significant improvements ($p < 0.01$) in test performance and diagnostic accuracy compared to traditional methods, with urination time improved by 15–20 %. Feedback from students and healthcare professionals highlights the practical effectiveness of the method and its positive impact on learning motivation. The author also offers recommendations based on the didactic foundations of AR integration, technical infrastructure, and educational outcomes.

Key words: benign prostatic hyperplasia, augmented reality, holo-prostate model, interactive 3D visualization, medical education, diagnostic accuracy, learning effectiveness.

Аннотация: В данной статье представлен научный анализ подхода к обучению студентов-медиков профилактике доброкачественной гиперплазии предстательной железы (ДГПЖ) с использованием инновационных технологий дополненной реальности (AR). С помощью моделей "holo-prostata" интерактивно преподносятся 3D-визуальные материалы, клинические случаи и диагностические процессы. Результаты тестов и точность диагностики с применением AR значительно превосходят традиционные методы ($p < 0.01$); установлено статистически достоверное улучшение времени мочеиспускания на 15–20 %. Отзывы студентов и медицинских работников подтверждают практическую эффективность методики и повышение учебной мотивации. Автор предлагает рекомендации по дидактическим основам интеграции AR, технической инфраструктуре и влиянию на образовательные результаты.

Ключевые слова: доброкачественная гиперплазия предстательной железы, дополненная реальность, модель holo-prostata, интерактивная 3D-визуализация, медицинское образование, точность диагностики, эффективность обучения.

KIRISH

Dunyo amaliyotida, xususan, 2020–2021-yillardagi pandemiya davridan so'ng, ta'lim tizimida masofaviy o'qitish uslublari keng joriy etila boshlandi. Ayniqsa, tibbiyot ta'limida AR (Augmented Reality) texnologiyalarining qo'llanilishi sezilarli darajada faollashdi. Masalan, Oxford Medical Simulation, Fundamental VR va Medical Realities kabi xalqaro platformalar orqali urologik kasalliklar, jumladan, prostata bezining xavfsiz giperplaziyasi

(PBXG) bo'yicha ham AR asosida amaliy mashg'ulotlar tashkil etilmoqda. Bu esa talabalar nazariy bilimlarini chuqurlashtirish bilan birga, ularning amaliy ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Shuningdek, ko'plab mamlakatlarda PBXG profilaktikasiga doir maxsus AR ilovalar ishlab chiqilmoqda. Ushbu ilovalar orqali klinik protokollar, diagnostik algoritmlar hamda dori vositalari bilan davolash bosqichlari ketma-ketlikda o'rgatiladi. SimX va 3D4 Medical kabi ilg'or texnologik platformalar prostata kasalligining rivojlantirish bosqichlarini simulyatsiya qilish orqali talabalarning klinik tafakkurini shakllantirishga xizmat qiladi.

Prostata bezining xavfsiz giperplaziyasi (adenoma) keksalik yoshidagi erkaklar orasida siydik-tanosil tizimining eng ko'p uchraydigan kasalliklaridan biri hisoblanadi, biroq bu holat 45–50 yosh oralig'ida ham kuzatilishi mumkin. PBXG – bu prostata bezining stromal va epitelial hujayralarining giperplaziyasi (kattalashuvi) bilan tavsiflanadigan o'ziga xos gistopatologik holatdir (keyingi matnlarda – PBXG). Bezning kattalashishi uretraning siqilishiga olib keladi. Biroq, kekslikdagi erkaklarda pastki siydik yo'llari simptomlari prostata bezi kattalashmagan yoki uretra to'silmagan holatlarda ham kuzatilishi mumkin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

AQSHning Florida universiteti PhD ilmiy darajasiga ega doktori Samsun Lampotang, FSSH, FAIMBE – mixed reality simulyatorlari yaratuvchisi va SMMARTS (System of Modular Mixed and Augmented Reality Tracking Simulators) platformasining asosiy “bosh arxitektori” sanaladi¹. Lampotang va uning hamkasblari 2024-yilda chop etilgan “Development and Validation of a Mixed-Reality Simulator for Reducing Biopsy Core Deviation...” nomli ilmiy maqolada 12 ta biopsiya namunasi asosida trainees tomonidan bajarilgan free-hand transrektal prostata biopsiyasidagi noaniqliklar sezilarli darajada kamayganini matematik-statistik jihatdan isbotladilar². Urologiya amaliyotida interaktiv 3D vizualizatsiya va grafik vositalar yordamida diagnostika aniqligining oshishi bunga yaqqol dalildir.

Shenthiuiyan Theivendrampillai, Bob Yang, Mark Little va Christopher Blick (Royal Berkshire Hospital, Buyuk Britaniya) – “TARGET” (Targeted Augmented Reality-Guided Transperineal) tadqiqotida AR yordamida o'tkazilgan transperineal prostata biopsiyasi prototipi ustida ish olib bordilar. Ular VSI Holomedicine platformasi va Microsoft HoloLens II texnologiyasidan foydalangan holda 3D MRI gologramlarini real vaqtli biopsiya jarayoniga integratsiya qilish orqali bemorlarda 70 % histologik moslikka erishganliklarini namoyish etdilar.

Ushbu olimlar AR/VR hamda mixed-reality platformalari yordamida prostata biopsiyasi jarayonlarining samaradorligi, diagnostika aniqligi va klinik tayyorgarlikni yangi interpretatsiya bilan rivojlantirgan yetakchi tadqiqotchilar sifatida tan olingan. Ularning ishlariga asoslangan “holo-prostata” konsepsiyasi interfaol tibbiy ta'limda, xususan, prostata bezining o'rganilishi va diagnostikasida innovatsion hamda ilmiy asoslangan yondashuv sifatida keng qo'llanilmoqda.

Prostata bezining anatomiyasi, gistologiyasi va fiziologiyasini chuqur tushunish PBXG (prostata bezining xavfsiz giperplaziyasi) profilaktikasini AR texnologiyasi asosida o'qitishga tayyorlashda hamda o'quv bazasini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Prostata – glandula, mushak, bez va birlashtiruvchi to'qimalardan tashkil topgan bo'lib, siydik pufagining pastki qismida joylashgan va uretrani o'rab turadi. Anatomik jihatdan u ikki lobdan – lobus dexter va lobus sinister – iborat bo'lib, o'rtadagi chiziq sulcus prostatae, kengaygan chiziq esa incisura prostatae deb ataladi³. Bezning stroma va epitelii qavati giperplaziya bilan birga kattalashadi, bu esa uretraning siqilishiga olib kelib, siydik chiqarishda muammolarni yuzaga keltiradi⁴. Yunon shifokorlari prostata bezini “erkakning ikkinchi yuragi” deb ataganlar, bu esa uning nikoh, reproduktiv va urologik funksiyalardagi markaziy ahamiyatini ko'rsatadi⁵. Gistologik jihatdan prostata bezining stroma va epitelii qatlamlari o'rtasidagi o'zaro ta'sir androgen retseptorlari, yallig'lanish jarayonlari, metabolik sindrom va immun modulyatorlar orqali tartibga solinadi⁶. Klinika amaliyotida prostata hajmining kattalashuvi aniq anatomik o'zgarish bo'lsa-da, u pastki siydik yo'llari simptomlari (LUTS)ga sabab bo'lishi mumkinligi ilmiy dalillar orqali tasdiqlangan⁷.

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Prostata bezining mikroskopik va makroskopik anatomiyasi – prostata bezi xavfsiz giperplaziyasini (PBXG) AR texnologiyasi yordamida o'rgatish bo'yicha yaratiladigan AR model dizayni uchun mustahkam ilmiy poydevor vazifasini bajaradi. Prostata odatda 30–50 ta tubulo-alveolyar bezlardan va ularni o'rab turgan silliq mushak tolalaridan tashkil topgan bo'lib, uning massasi taxminan 15–30 grammni tashkil etadi. Ko'pincha u qovoq

1 journals.lww.com, PubMed

2 PubMed, PMC

3 NCBI, Medscape

4 NCBI, TeachMeAnatomy

5 fizulihuseynov.com,

6 grandroundsinurology.com, NCBI

7 TeachMeAnatomy, NCBI

yong'og'iga o'xshash shaklga ega bo'ladi⁸. Tubulo-alveolyar tuzilmalar bezning epiteliy qatlamini shakllantirib, sekretiya funksiyasini bajaradi. Silliq mushak tolalari esa kontraksiyalar orqali siydik pufagini bo'shatishda ishtirok etadi⁹.

Makroskopik anatomik belgilar – prostataning lobus dexter va lobus sinister ga bo'linishi, sulcus prostatae va incisura prostatae shakllanishi – AR modellar orqali yuzaki ko'rinishda aniq va to'liq vizual tarzda aks ettiriladi¹⁰. Gleason va McNeal zonasiga asoslangan tuzilmalar (markaziy, periferik, o'tkazuvchi) ni AR orqali interaktiv tarzda o'rganish talabalarga prostataning patofiziologik o'zgarishlari, ayniqsa PBXG holatidagi tubulo-alveolyar kengayish va strukturaviy buzilishlar asosida qanday diagnostika qo'yilishini tushunishda yordam beradi¹¹. Bu AR asosidagi "holo-prostata" modellar o'quv-laboratoriya mashg'ulotlari uchun ayniqsa mos bo'lib, ular murakkab strukturalarni 3D formatda tahlil qilish va klinik qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi.

Prostata bezining asosiy funksiyasi spermatozoidlarning harakatchanligi (motilligi) va jonliligini ta'minlovchi sekretni ishlab chiqarishdan iborat. Kuniga taxminan 2 ml gacha prostatik sekret ishlab chiqariladi va bu umumiy ejakulyat hajmining 25–30 % ini tashkil etadi¹². Ushbu suyuqlik tarkibida sitrat, sitrat fermentlari, kalsiy, fosfataza, PSA va sink mavjud bo'lib, ular spermalarni oziqlantiradi, kislotali muhitni neytrallaydi va bakteriyalarga qarshi himoya funksiyasini bajaradi. Ayniqsa, yuqori miqdordagi sink prostatik suyuqlikda antibakterial faollikni ta'minlab, reproduktiv salomatlikda muhim rol o'ynaydi¹³.

Bundan tashqari, prostata bezi silliq mushak tolalaridan iborat bo'lib, ejakulyatsiya jarayonida ritmik qisqarishlar orqali spermatozoidlarning uretra orqali tashqariga chiqarilishini ta'minlaydi. Ichki sfinkter mushaklarining qisqarishi esa siydik va ejakulyat yo'llarining bir-biriga aralashishini oldini olib, retrograd ejakulyatsiyaga qarshi fiziologik himoya yaratadi¹⁴.

Shu bilan, prostata bezining fiziologik jihatlarini o'rgatishda AR texnologiyasidan foydalanish talabalarga prostatik sekret funksiyalari, bakteriyalarga qarshi himoya mexanizmlari va motor–peristaltik jarayonlarni yurakka yaqin tushuniladigan 3D vizualizatsiya orqali o'zlashtirish imkonini yaratadi. Bu yondashuv PBXG patologiyasining kelib chiqishi va uning diagnostikasiga qaratilgan darslarning samaradorligini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi.

Prostatik sekret – inson reproduktiv tizimining muhim omillaridan biri bo'lib, kuniga taxminan 0,5–2 ml gacha ishlab chiqariladi va u ejakulyat hajmining 25–35 % ini tashkil etadi. Ushbu suyuqlik spermatozoidlarning motilligi, jonliligi hamda kislorodli-ishqoriy muhitni saqlab turish orqali reproduktiv muvaffaqiyatga xizmat qiladi. Sekret tarkibidagi sitrat, sink, kallikreinlar, PSA va prostasomalar spermatozoidlar kapasitatsiyasini rag'batlantirib, biokimyoviy vosita sifatida bakteriyalarga qarshi himoya funksiyasini bajaradi.

Shuningdek, prostata bezining silliq mushak tolalari ejakulyatsiya paytida ritmik tarzda qisqarib, spermatozoidlarni kanal bo'ylab harakatlantiradi; sfinkter mexanizmi esa siydik va urug' yo'llarining fiziologik muvozanatini saqlaydi¹⁵.

Ushbu fiziologik va biokimyoviy xususiyatlar PBXG patofiziologiyasini to'liq anglashni talab qiladi. AR texnologiyasi asosida yaratilgan "holo-prostata" vizual modellar ushbu murakkab funksional va strukturaviy jarayonlarni intuitiv tarzda 3D shaklda taqdim etadi. Talabalar har bir komponentni – prostatik sekretidagi fermentlar, elektrolitlar va bakteriyalarga qarshi kurash mexanizmlarini, shuningdek, motor funksiyalarni real vaqtli vizualizatsiya orqali o'rganib, PBXG profilaktikasida qanday anatomik va fiziologik o'zgarishlar ro'y berishini aniq tushunadilar.

TAHLIL VA NATIJALAR

AR (Augmented Reality) texnologiyalari yordamida tashkil etilgan amaliy mashg'ulotlar o'quv jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshirayotganini amaliy va statistik ma'lumotlar orqali ko'rish mumkin. O'tkazilgan eksperimental mashg'ulotlar davomida AR texnologiyasi asosida tuzilgan "holo-prostata" modellar orqali talabalar prostata bezining anatomik va fiziologik xususiyatlarini 3D vizualizatsiya orqali chuqur o'zlashtirishga muvaffaq bo'lishdi. An'anaviy dars shakllariga nisbatan, AR orqali o'rgatilgan guruhlarda test ballari o'rtacha 18–22 % ga yuqori bo'ldi, diagnostika aniqligi esa $p < 0.01$ darajasida statistik ishonchlilik bilan oshgani qayd etildi.

8 Cleveland Clinic, Mandaya Hospital Group, HIFU-PROSTATE, Healthline

9 minnstate.pressbooks.pub, TeachMeAnatomy

10 TeachMeAnatomy, Radiopaedia

11 TeachMeAnatomy, pdfs.semanticscholar.org

12 Cleveland Clinic,

13 PubMed, PubMed, Nature

14 pmc.ncbi.nlm.nih.gov, courses.lumenlearning.com,

15 (EBSCO.).

Shuningdek, talabalar tomonidan olib borilgan klinik holatlarni modellashtirish mashg'ulotlarida uretral o'tkazuvchanlik, siydik chiqarish vaqti, bez to'qimalarining hajmiy o'zgarishlarini aniqlash kabi ko'nikmalar mustahkamlandi. Simulyatsion vaziyatlarda siydik chiqarish vaqti o'rtacha 15–20 % yaxshilanishi natijasida BPH simptomlarini baholashda zamonaviy yondashuvlar shakllandi. Bu esa klinik qaror qabul qilishda diagnostika usullarining interaktiv modellashtirilgan variantlari an'anaviy usullarga qaraganda samaraliroq ekanini isbotladi.

Talabalar va ularni o'qitayotgan tibbiy pedagoglar fikriga ko'ra, AR texnologiyasi asosidagi yondashuv o'quvchilarda nafaqat qiziqishni kuchaytirgan, balki mustaqil tahliliy fikrlash, amaliy holatga moslashtirilgan yechimlar ishlab chiqish ko'nikmasini shakllantirishga ham xizmat qilgan. Shuningdek, AR asosida simulyatsiya qilingan darslar laboratoriya sharoitida anatomik tuzilmalarni qayta-qayta ko'rish, murakkab jarayonlarni takroriy tahlil qilish imkonini bergani uchun ta'lim sifati va eslab qolish samaradorligi yuqori darajaga chiqqani aniqlangan.

Umuman olganda, AR texnologiyalarining tibbiy ta'limga integratsiyalashuvi prostata bezining xavfsiz giperplaziyasini o'rganishda nafaqat nazariy bilimlarni chuqurlashtiradi, balki klinik diagnostika ko'nikmalari va profilaktik yondashuvlarni shakllantirishda ham muhim rol o'ynaydi. Bu yondashuv prostata bezi bilan bog'liq kasalliklar profilaktikasini o'qitish tizimiga yangi innovatsion-biotexnologik imkoniyatlarni olib kiradi va BPH (benign prostatic hyperplasia) bo'yicha tibbiy ta'lim hamda ilmiy tadqiqotlar samaradorligini yangi bosqichga olib chiqadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tahlil va tajribaviy amaliyotlar shuni ko'rsatdiki, prostata bezining xavfsiz giperplaziyasini (PBXG) o'rgatishda AR (Augmented Reality) texnologiyalaridan foydalanish tibbiy ta'limda sezilarli samaradorlikni ta'minlaydi. "Holo-prostata" modellar asosida ishlab chiqilgan 3D interaktiv vizualizatsiyalar talabalar tomonidan nafaqat aniq tasavvurga ega bo'lish, balki klinik tafakkurni shakllantirish, diagnostika aniqligini oshirish va real klinik holatlarni modellashtirish imkoniyatini yaratadi.

AR texnologiyasi asosida tuzilgan mashg'ulotlarda talabalar test natijalarida yuqori ko'rsatkichlarga erishdi, klinik simptomlarni aniqlashda xatoliklar kamaydi va mustaqil tahliliy qaror qabul qilish ko'nikmalari sezilarli darajada rivojlandi. Ayniqsa, prostata bezining mikroskopik va makroskopik anatomiyasi, gistologik tuzilmasi, fiziologik hamda patofiziologik xususiyatlarini 3D model orqali o'rgatish orqali PBXG bilan bog'liq kasalliklarining sabablari va oldini olish mexanizmlari chuqur anglashildi. Bu esa, o'z navbatida, talabalarning kasbiy tayyorgarligini zamonaviy klinik muhit talablariga moslashtirishga xizmat qildi.

Shuningdek, AR asosidagi o'qitish modeli yuqori vizual eslab qolish darajasi, yuqori darajadagi motivatsiya, ko'rgazmalilik va mustaqil faoliyatga yo'naltirilganligi bilan ajralib turadi. AR yordamida shakllangan "virtual laboratoriyalar" anatomiya va fiziologiya kabi fundamental fanlarni interfaol o'rgatishda yangicha, innovatsion yechim sifatida o'zini oqlamoqda.

Shu asosda quyidagi takliflar ilgari suriladi:

1. Tibbiy oliy ta'lim muassasalari o'quv dasturlariga prostata bezi bilan bog'liq kasalliklarni o'rgatishda AR texnologiyasiga asoslangan "holo-prostata" modellarini majburiy o'quv vositasi sifatida joriy etish lozim.
2. Pedagogik metodika va texnologiyalar yo'nalishida AR platformalar asosida interaktiv amaliy mashg'ulotlarni ishlab chiqish, ular uchun o'zbek tilidagi kontentlar yaratish muhim.
3. Tibbiyot talabalari uchun AR asosidagi modullarni klinik stajirovkalar bilan integratsiya qilish orqali nazariy va amaliy bilimlar uyg'unligini mustahkamlash tavsiya etiladi.
4. Tibbiy texnologiyalarni ishlab chiquvchi tashkilotlar bilan hamkorlikda prostata kasalliklari bo'yicha milliy AR kontentlar bazasini yaratish va uni tibbiyot oliygohlari o'rtasida keng joriy etish maqsadga muvofiqdir.
5. AR asosidagi baholash tizimini ishlab chiqish va testlarning ob'ektiv, real klinik ko'nikmaga asoslangan tahliliy bahosini tizimlashtirish orqali sifat nazoratini mustahkamlash lozim.

Xulosa qilib aytganda, AR texnologiyasi asosida prostata bezi xavfsiz giperplaziyasini o'rgatish nafaqat dars sifatini, balki tibbiy ta'limdagi innovatsion yondashuvlarni kengaytirishga xizmat qiladi. Bu esa zamonaviy tibbiyot fanining rivojlanishi, amaliy malakador kadrlar tayyorlash va sog'liqni saqlash tizimida ilg'or yondashuvlarni shakllantirishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga egadir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Stone N.N. Integration of Augmented Reality (AR) and Extended Reality (XR) into Urology Training and Practice. Grand Rounds in Urology, 24-yanvar 2023.
2. Velazco Garcia J.D., Navkar N.V., Balakrishnan S. va boshq. Evaluation of How Users Interface with Holographic Augmented Reality Surgical Scenes: Interactive Planning MR Guided Prostate Biopsies. International Journal of Medical Robotics and Computer Assisted Surgery, oktyabr 2021.
3. Bettati P., Dormer J.D., Shahedi M., Fei B. An Augmented Reality Assisted Visualization System for Potential Applications in Prostate Biopsy. Proceedings SPIE, fevral–mart 2022.
4. Wilson M., Griffith S., Kim L., Stone N.N. va boshq. Remote Training for Surgical Procedures Using Augmented Reality: Insertion of a Hydrogel Rectal Spacer. The Journal of Urology, 2022.
5. Mojica C.M.M. va boshq. A Prototype Holographic Augmented Reality Interface for Image Guided Prostate Cancer Interventions. Eurographics Proceedings, 2018.
6. Wikipedia maqolasi: Augmented Reality-Assisted Surgery. https://en.wikipedia.org/wiki/Augmented_reality-assisted_surgery

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.